Lietas arhīva Nr. C-1312-25/20
ECLI:LV:LRT:2025:0313.C88467024.3.S

Latgales rajona tiesa
SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Daugavpilī 2025. gada 13. martā

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Regīna Paipale

ar tiesas sēdes sekretāri Inesi Stikuti,

tulci /Persona H/,

piedaloties prasītājas /Persona A/ pilnvarotajai pārstāvei /Persona G/, trešās personas Daugavpils valstspilsētas pašvaldības iestādes "Sociālais dienests" pārstāvei /Persona F/,

izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /Persona A/ prasībā pret /Persona B/ par atbrīvošanu no pienākuma uzturēt tēvu.

Aprakstošā daļa

[1] /Datums R/ dzimušās /Persona A/ vecāki ir /Persona B/ un /Persona C/.

[2] Prasītāja /Persona A/ vērsās tiesā ar prasību atbrīvot viņu no pienākuma uzturēt savu tēvu - atbildētāju /Persona B/.

[2.1] Prasītāja prasībā norādīja, ka atbildētājam sava asociālā dzīvesveida dēļ ar /Datums Q/ lēmumu tika piešķirts ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojums Daugavpils pilsētas domes Pensionāru sociālās apkalpošanas teritoriālajā centrā, kur atbildētājs ir izmitināts līdz šim laikam.

[2.2] /Datums U/ Daugavpils valstspilsētas pašvaldības iestāde "Sociālais dienests" kārtējo reizi nosūtīja vēstuli par dokumentu iesniegšanu ienākumu izvērtēšanai ar mērķi gūt informāciju parprasītājas ienākumiem, lai izlemtu jautājumu par veicamo līdzmaksājumu apmēru par atbildētājam sniegtajiem sociālās aprūpes pakalpojumiem.

[2.3] Prasītāja uzskata, ka Civillikuma 188.panta pirmā daļa norāda uz bērnu pienākumu apgādāt vecākus, bet prasītājas ieskatā pastāv Civillikuma 188.panta otrajā daļā paredzētie apstākļi, kas ļauj prasītajai atbrīvoties no pienākuma uzturēt atbildētāju.

[2.3.1] Prasītāja norādīja, ka līdz pilngadības sasniegšanai ar prasītājas audzināšanu nodarbojās tikai viņas māte /Persona C/, bet atbildētājs kā tēvs neiesaistījās prasītājas dzīvē.

[2.3.2] Kopdzīves laikā ar prasītājas māti - līdz prasītājas 3 - 4 gadu vecumam - atbildētājs arī tobrīd regulāri lietoja alkoholiskos dzērienusu, bija vardarbīgs pret prasītājas māti prasītājas klātbūtnē, kā arī nesniedza nekādu finansiālu atbalstu ģimenei.

[2.3.3] Tāpat atbildētājs vispār neīstenoja saskarsmi ar prasītāju, nesveica prasītāju dzimšanas dienās, nekad nedāvināja dāvanas, nerūpējās par prasītājas materiālo un morālo labklājību.

[2.3.4] Atbildētājs savas dzīves laikā oficiāli gandrīz nestrādāja, bet periodiski guva neoficiālus ienākumus, ko tērēja alkoholisko dzērienu iegādei, citām savām izklaidēm, bet uzturlīdzekļus prasītājas uzturam nekad nemaksāja.

[2.3.5] Prasītāju pilnībā finansiāli nodrošināja viņas māte, kā arī mātes vecāki sniedza materiālo atbalstu un palīdzēja prasītājas audzināšanā.

[2.3.6] Prasītāja norādīja, ka bērnībā bija gadījumi, kad atbildētājs, būdams alkohola reibuma stāvoklī, gāja uz prasītājas un viņas mātes dzīvesvietu, traucēja viņu mieru, rīkoja skandālus, bojāja mantu un bija vardarbīgs pret prasītājas māti, tādēļ prasītājas vectēvs sniedza aizsardzību prasītājai un viņas mātei.

[2.3.7] Atbildētājs vairākkārtīgi ārstējās Daugavpils reģionālās slimnīcas Narkoloģijas nodaļā, parādu dēļ zaudēja viņam piederošo nekustamo īpašumu, palika bez dzīvesvietas un regulāri prasīja iztikas līdzekļus prasītājas mātei, nodzērās līdz tādai pakāpei, ka dzīvoja ārā, un rezultātā nonāca Pensionāru sociālās apkalpošanas teritoriālajā centrā.

Uzskata, ka minētie apstākļi apliecina, ka prasītājai pastāv Civillikuma 188.panta otrajā daļā paredzētais pamats atbrīvoties no pienākuma uzturēt savu tēvu, t.sk. atbrīvoties no pienākuma veikt līdzmaksājumus par atbildētājam piešķirto sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas maksas pakalpojumu.

[2.4] Prasītāja, pamatojoties uz Civillikuma 188.panta pirmo un otro daļu, lūdza atbrīvot viņu no pienākuma uzturēt savu tēvu /Persona B/,kā arī piedzīt no atbildētāja visus tiesas izdevumus, t.sk. samaksāto valsts nodevu.

[3] Tiesas sēdē prasītājas /Persona A/ pilnvarotā persona /Persona G/ prasību pēc tajā izklāstītajiem apstākļiem uzturēja pilnībā un lūdza prasību apmierināt.

[4] Trešās personas bez patstāvīgiem prasījumiem Daugavpils valstspilsētas pašvaldības iestādes “Sociālais dienests” pārstāve /Persona F/ pret prasību neiebilda. Tiesai paskaidroja, ka trešā persona sūtīja prasītājai uzaicinājuma vēstules sniegt informāciju, lai izvērtētu prasītājas spējas sniegt līdzfinansējumu par prasītājas tēva /Persona B/ uzturēšanu Daugavpils pensionāru sociālās apkalpošanas teritoriālajā centrā. Tāpat prasītāja tika informēta par iespēju lūgt atbrīvot viņu no šāda pienākuma. Atbildētājs centrā atrodas kopš /Datums T/, pašlaik pārvietojas ar ratiņkrēslu. Sarunā ar pārstāvi atbildētājs piekrita, ka prasītāju neaudzināja un nepalīdzēja.

[5] Atbildētājs /Persona B/ uz tiesas sēdi neieradās, par tiesas sēdes laiku un vietu tika pienācīgi paziņots.

Tiesā saņemti atbildētāja rakstveida paskaidrojumi, kuros atbildētājs norādīja, ka prasītājas prasību atzīst un nepastāvstrīds, ka prasītāju uzturēja viņas māte /Persona C/. Viņam nav iebildumu, ka saskaņā ar Civillikuma 188.panta otro daļu bērnu var atbrīvot no pienākuma uzturēt vecākus, ja tiek konstatēts, ka vecāki bez dibinātiem iemesliem izvairījas pildīt savus pienākumus pret bērnu. Vienlaikus atbildētājs norādīja, ka no /Datums S/ atrodasDaugavpils pensionāru sociālās apkalpošanas teritoriālajā centrā, pārvietojas ar ratiņkrēslu un viņa ienākumi nav pietiekami pilnai centra pakalpojumu apmaksai, lūdza tiesu atbrīvot viņu no tiesas izdevumu samaksas.

Veselības stāvokļa dēļ lūdza izskatīt lietu bez viņa klātbūtnes.

Līdz ar to tiesa uzskata par iespējamu izskatīt lietu bez atbildētāja /Persona B/ klātbūtnes.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, iepazinusies ar prasībā izklāstītajiem apstākļiem, uzklausījusi prasītājas pilnvarotās pārstāves un trešās personas pārstāves paskaidrojumus, pārbaudījusi un novērtējusi lietā esošos pierādījumus, uzskata, ka prasība ir pamatota un apmierināma.

[7] Ar dzimšanas apliecību pierādīts, ka /Persona A/ dzimusi /Datums R/ un viņas vecāki ir /Persona B/ un /Persona C/.

[8] No Daugavpils pilsētas pašvaldības iestādes "Sociālais dienests" /Datums Q/ lēmuma par ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma piešķiršanu izriet, ka atbildētājam /Persona B/ tika piešķirts ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojums uz pastāvīgu laiku no /Datums P/, par maksu, atbilstoši normatīvajos aktos paredzētajam apmēram, pārējo maksas daļu sedz pašvaldība; ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošina Daugavpils pensionāru sociālās apkalpošanas teritoriālais centrs.

[9] No Daugavpils valstspilsētas pašvaldības iestādes "Sociālais dienests" /Datums O/ , /Datums N/ informācijas prasītājai un /Datums M/ paskaidrojumiem tiesai izriet, ka Sociālais dienests informēja prasītāju par viņas pienākumu iesniegt dienestā dokumentus un informāciju, lai noteiktu prasītājas spēju veikt piemaksu par /Persona B/ Daugavpils pensionāru sociālās apkalpošanas teritoriālajā centrā sniegto pakalpojumu.

Savukārt, Daugavpils valstspilsētas pašvaldības iestādes "Sociālais dienests" /Datums L/ un /Datums K/ lēmumi apstiprina, ka, izvērtējot prasītājas ienākumus, prasītāja tika atbrīvota no līdzmaksājuma veikšanas par /Persona B/ sniegto pakalpojumu norādītajā periodā un viņai tika izskaidrots, ka vienu reizi gadā dienestā ir jāiesniedz ienākumus apliecinoši dokumenti, lai noteiktu prasītājas spēju veikt līdzmaksājumu par /Persona B/ sniegto pakalpojumu.

[10] Atbilstoši Civillikuma 177.pantam, vecākiem ir pienākums rūpēties par bērnu un viņa mantu un pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās. Rūpes par bērnu nozīmē viņa aprūpi, uzraudzību un tiesības noteikt viņa dzīvesvietu. Bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam). Bērna uzraudzība nozīmē rūpes par bērna paša drošību un trešās personas apdraudējuma novēršanu. Savukārt, Civillikuma 179.pants nosaka vecāka pienākumu piedalīties bērna uzturēšana.

[10.1] Ar liecinieku /Persona E/, /Persona D/ un /Persona C/ liecībām pierādīts, ka atbildētājs nepiedalījās savas meitas /Persona A/ audzināšanā un uzturēšanā, nenodrošināja meitai veselības aprūpi, neinteresējās par meitas attīstību, skolas gaitām, neņēma nekādu dalību meitas dzīve, nesniedza meitas ne tikai materiālo, bet arī morālo atbalstu, neizmantoja saskarsmes tiesības, kā arī nepilngadīgas meitas klātbūtnē bija vardarbīgs pret prasītājas māti.

[10.2] No Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras Rīgas pilsētas Zemgales nodaļas /Datums J/ izziņas par /Persona B/ apdrošinātās personas iemaksām no /Datums I/ līdz /Datums H/ izriet, ka atbildētājs algotu darbu ilgstoši nestrādāja, bet no /Datums G/ līdz /Datums F/ atbildētājs tika norādīts kā persona ar invaliditāti, kura nav darba ņēmējs un nav apdrošināta kā pašnodarbinātais.

[10.3] Ar SIA "Daugavpils reģionālā slimnīca" /Datums E/ atbildi pierādīts, ka atbildētājs /Datums D/ – 2 reizes, bet /Datums C/ – 1 reizi ārstējās minētās slimnīcas Narkoloģijas nodaļā.

[10.4] Vienlaikus, ņemot vērā, ka atbildētājs rakstveida paskaidrojumos prasītājas prasību atzina, tiesa saskaņā ar Civilprocesa likuma 102.panta otro daļu atzīst, ka ir pierādīti prasībā izklāstītie apstākļi - atbildētājs nenodarbojās ar prasītājas audzināšanu un uzturēšanu, uzturlīdzekļus nemaksāja, nekādu dalību prasītājas dzīvē neņēma, neinteresējās par prasītājas veselību, sekmēm un attīstību, kā arī, būdams darbspējīgs cilvēks,

algotu darbu nestrādāja, lietoja alkoholiskos dzērienus, bet tikai māte /Persona C/ audzināja un uzturēja prasītāju.

[10.5] Tiesa atzīst, ka lietā nav iegūti pierādījumi, ka atbildētājam pastāvēja kādi šķēršļi, kuru dēļ viņam bija liegta iespēja, bet viņš neizvairījās, pildīt vecāka pienākumus pret savu meitu – prasītāju /Persona A/.

Līdz ar to tiesa atzīst, ka iepriekš minētie pierādījumi ir pietiekami un kopsakarā apstiprina, ka atbildētājs bez dibinātiem iemesliem izvairījās pildīt savus vecāka pienākumus pret bērnu – prasītāju – līdz bērna pilngadībai: par bērnu neinteresējās, nenodrošināja savai meitai aprūpi, drošu vidi, audzināšanu, uzraudzību un uzturu, nekomunicēja ar savu bērnu.

[11] Civillikuma 188.panta otrā daļa nosaka, ka bērnu var atbrīvot no pienākuma uzturēt vecākus vai vecvecākus, ja tiek konstatēts, ka vecāki vai vecvecāki bez dibinātiem iemesliem izvairījušies pildīt savus pienākumus pret bērnu.

Tādējādi, konstatējot, ka atbildētājs bez dibinātiem iemesliem izvairījās pildīt savus vecāka pienākumus pret bērnu – prasītāju –, tiesa atzīst, ka prasība ir pamatota un prasītāja /Persona A/ jāatbrīvo no pienākuma uzturēt savu tēvu /Persona B/.

[12] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta ceturto daļu tiesa vai tiesnesis, ievērojot personas mantisko stāvokli, pilnīgi vai daļēji atbrīvo to no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos vai arī atliek valsts ienākumos piespriesto tiesas izdevumu samaksu, bet šā likuma 41.panta pirmā daļa nosaka, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus.

Līdz ar to likums paredz iespēju atbrīvot personu tikai no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos.

Tādējādi tiesa uzskata, ka, ņemot vērā atbildētāja norādīto mantisko stāvokli, pastāv pamats atbrīvot atbildētāju no ar lietas izskatīšanu saistītiem izdevumiem, kas ir 9 EUR, kuri atbildētājam būtu jāmaksā valsts labā, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 39., 40., 42.pantiem.

Vienlaikus no atbildētāja par labu prasītājai jāpiedzen tiesas izdevumi – lietā samaksātā valsts nodeva - 70 EUR.

[13] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.^{1}pantu atbildētājam nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesas izdevumu samaksu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8., 93., 97., 189. – 194., 39. – 42., 204.^{1}pantiem, tiesa

n o s p r i e d a :

/Persona A/ prasību apmierināt pilnīgi.

Atbrīvot /Persona A/, personas kods /Personas kods B/, no pienākuma uzturēt tēvu /Persona B/, personas kods /Personas kods A/.

Piedzīt no /Persona B/, personas kods /Personas kods A/, par labu /Persona A/, personas kods /Personas kods B/, tiesas izdevumus 70 EUR (septiņdesmit*euro*).

Izskaidrot /Persona B/, ka 70 EUR samaksa veicama /Persona A/ kontā /IBAN A/, /Organizācija A/.

Atbrīvot /Persona B/, personas kods /Personas kods A/, no tiesas izdevumu - ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu – 9 EUR (deviņi*euro*) samaksas par labu valstij.

Noteikt /Persona B/ termiņu sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesas izdevumu samaksu par labu /Persona A/ - 9 dienas no sprieduma stāšanās likumīgā spēkā dienas.

Sprieduma pieejamības tiešsaistes sistēmā datums – /Datums B/.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas – /Datums A/ - Latgales apgabaltiesā, iesniedzot sūdzību Latgales rajona tiesā.

Tiesnese (paraksts) R. Paipale